

ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԻ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԻ
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐԻ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԳՈՐԾԱՂԻՐ
ԿՈՄԻՏԵԻ 29-ՐԴ ՆՍՏԱՇՐՋԱՆԸ

Սույն թվականի հուլիսի 29-ից մինչև օգոստոսի 3-ը Ժնևի Էկումենիկ կենտրոնում կայացավ Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի միջազգային գործերի հանձնաժողովի գործադիր կոմիտեի 29-րդ տարեկան նստաշրջանը, որի աշխատանքներին իրենց մասնակցությունը բերեցին Ե. Հ. Խ.-ի անդամ տարբեր եկեղեցիների ավելի քան 60 ներկայացուցիչներ, այդ թվում՝ և Ե. Հ. Խ.-ի անձնակազմի մի շարք ղեկավար անդամներ՝ Ե. Հ. Խ.-ի գլխավոր քարտուղար դոկտ. Ֆիլիպ Փոթըրի գլխավորությամբ:

Հուլիսի 29-ին, առավոտյան ժամը 9-ին, Էկումենիկ կենտրոնի մատուան մեջ, բոլոր ժողովականների մասնակցությամբ, տեղի ունեցավ հանդիսավոր կրոնական պաշտամունք, որից հետո միաստեղծի մեծ դահլիճում ողջույնի հակիրճ խոսքով նստաշրջանի բացումը կատարեց դոկտ. Ֆիլիպ Փոթըրը՝ իր ելույթի մեջ մասնավորապես ընդգծելով այն հատուկ և պատասխանատու դերը, որ վերապահված է Եկեղեցիների միջազգային գործերի հանձնաժողովին, որպես Ե. Հ. Խ.-ի կարևոր օրգաններից մեկի, և միանգամայն գնահատանքի արժանի համարելով խաղաղասիրական և մարդասիրական այն ազնիվ ու օգտակար աշխատանքը, որ նա կատարել և շարունակում է կատարել միջազգային հրատապ հարցերի լուծման ու կարգավորման ի խնդիր, աշխատանք, որ առավել կարևոր նշանակություն ունի Ե. Հ. Խ.-ի ընդհանուր գործունեության մեջ:

Առաջին լիազումար միաստում ժողովականները միաձայնությամբ հաստատեցին նախորդ 28-րդ նստաշրջանի վերաբերյալ

կազմված արձանագրությունը, ինչպես նաև ներկա նստաշրջանի օրակարգում դրված հետևյալ հարցերը.

ա. Տնտեսական սպառնալիք խաղաղությանը.

բ. Պորտուգալական տիրույթները և Եվրոպայի ու ԱՄՆ-ի պատասխանատվությունը.

գ. Խորհրդածություններ և մեկնաբանություններ զինաթափման հարցի շուրջ.

դ. Կիպրոսի ճգնաժամը.

ե. Դրությունը հյուսիսային Իռլանդիայում.

զ. Դրությունը Չիլիում.

Է. Հարավային Կորեայում և Ֆիլիպիններում տեղի ունեցող իրադարձությունները:

Ժողովում ընդարձակ զեկուցումով հանդես եկավ հանձնաժողովի տնօրեն դոկտ. Լեոպոլդո Նիխուսը, որը ժողովականներին ներկայացրեց հանձնաժողովի տարեկան գործունեության համակողմանի պատկերը: Այս հանձնաժողովի նախագահ դոկտ. Օլլե Դահլենը զեկուցեց անցած մեկ տարվա ժամանակաշրջանում միջազգային քաղաքական ասպարեզում մարդկությանը հուզող մի շարք նշանակալից իրադարձությունների շուրջ: Զեկուցողը, հանգամանորեն վերլուծելուց հետո միջազգային քաղաքական արդի իրավիճակը, նշեց հանձնաժողովի առաջ դրված այն կարևոր խնդիրները, որոնք հանձնաժողովի մտահոգությունների առանցքը պետք է կազմեն նրա առաջիկա գործունեության ընթացքում: Այնուհետև հանձնաժողովի աշխատակիցներից դոկտ. Դուին Էպսը համառոտակի խոսեց հանձնաժողովին առընթեր մարդու իրավունքների պաշտպանության կոմիտեի 3 տարվա

գործունեության մասին՝ միաժամանակ նշելով այն ծրագրերը, որ կոմիտեն նախատեսում է իրականացնել առաջիկայում:

Լաված զեկուցումների շուրջ տեղի ունեցան կարծիքների փոխանակում և ելույթներ, որից հետո ժողովը, միաձայնությամբ, կատարված աշխատանքների վերաբերյալ տվեց իր դրական գնահատականը:

Նստաշրջանի օրակարգում դրված հիմնական հարցն էր՝ «Տնտեսական սպառնալիք խաղաղությանը»: Այս թեմայի շուրջ հանձնաժողովի կողմից զեկուցելու էր հրավիրվել Միացյալ ազգերի կազմակերպության Ժնևի կենտրոնի աշխատակիցներից մեկը, որը մասնագիտական լայն հիմնություններ ժողովականներին ներկայացրեց արդի աշխարհի համակողմանի բնութագիրը: Ապա հետագա օրերի ընթացքում ժողովի մասնակիցները աշխատանքային երեք խմբերում մամրամասնորեն քննարկեցին վերոհիշյալ հարցը, որի շուրջ խմբակների կողմից մշակվեց հայտարարության համատեղ մի նախագիծ:

Օրակարգում դրված հարակից մյուս հարցերի կապակցությամբ նույնպես տրվեցին զեկուցումներ ու հաղորդումներ տվյալ հարցերին քաջատեղյակ առանձին ժողովականների կողմից, և որոնց շուրջ ընդունվեցին համապատասխան որոշումներ, մըշակվեցին հատուկ բանաձևեր ու հայտարարություններ:

«Տնտեսական սպառնալիք խաղաղությանը» թեմայի վերաբերյալ խմբագրված հայտարարության մեջ, ի միջի այլոց, նշվում է, որ աշխարհն այսօր գտնվում է ճշմարիտ մի ճգնաժամի առաջ, որն սպառնում է միջազգային հասարակության բուն իսկ ապագային: Այդ ճգնաժամի առաջացման պատճառ են հանդիսացել շրջապատող միջավայրի աղտոտումը, սննդի համաշխարհային պակասը, աշխարհի բնակչության արագ աճի հետևանքները, բնական շատ հարստությունների հնարավոր սպառումը կամ անբավարարությունը և ավելի ու ավելի մահացու զենքերի կուտակման առաջ բերած սպառնալիքը: Այս բոլորը առկա են քաղաքական այն հարաճուն լարվածության մթնոլորտում, որը հետևանքն է ունենում ազգերի հարստության և չքավոր ազգերի աղքատության միջև հետզհետե լայնացող անդհի:

Այնուհետև հայտարարության մեջ ձևակերպված է այս ճգնաժամի հասկացողության աստիվածաբանական և աշխարհիկ մեկնությունը: Ըստ աստիվածաբանական մեկնության՝ «կրոնական մտածողությամբ մարդիկ սպասավորներն են Աստուծո

ստեղծած աշխարհի, որ ներդաշնակությունն ու խաղաղությունը հնարավոր են միայն այն դեպքում, երբ կատարվում է Աստուծո կամքը անհատների, խմբավորումների, ազգերի, ինչպես նաև մարդկության ու բնության միջև գոյություն ունեցող փոխհարաբերություններում»: Իսկ այդ փոխհարաբերություններն այսօր տեղի չեն ունենում համաձայն Աստուծո կամքի: Այլ խոսքով և ըստ աշխարհիկ մեկնության՝ «մարդիկ անտարբերության, ազահության, նախանձի, վախի, իշխանամոլության և կարճատես անմտության հետևանքով ստեղծել են կամ թույլ են տվել, որ զարգանա ակնբախտեան անարդար մի տնտեսակարգ, որի հետևանքն է շատ-շատերի համար՝ ցավ, թշվառություն, շահագործում և ճնշում: Գիտական և տեխնիկական մեծ զարգացում ապրած աշխարհում միլիոնավոր մարդիկ թերաօգտված են, իրավազրկված, զրկված մարդկային արժանապատվությունից, միևնույն գիտության ու տեխնիկայի հնարավորությունները մոխիր են կործանման զենքերի կուտակման համար»:

Հայտարարության մեջ Եկեղեցիների միջազգային գործերի հանձնաժողովի գործադիր կոմիտեն, եկեղեցիների հատուկ ուշադրությունը հրավիրելով այս հարցի վրա, եզրակացնում է. «Մենք գիտակցում ենք, որ շատերի կրած ծանր տառապանքների պատճառը ազգերի ներսում եղած անարդարությունն է, ճնշումը, խտրականությունն ու անհավասարությունը, և որ տնտեսական ու սոցիալական արդարության խնդիրների լուծումը ազգերի միջև և ազգերի ներսում սերտորեն կապված են միմյանց»:

Հայտարարության վերջում կոչ է արվում Ե. Հ. Խ.-ի անդամ բոլոր եկեղեցիներին և բարի կամքի տեր մարդկանց լայնորեն ժողովրդականացնել այս խնդիրները և իրենց պետություններին մղել, որպեսզի պաշտպան կանգնեն գոյություն ունեցող միջազգային տնտեսակարգը փոխելու նախաձեռնություններին՝ ամենից առաջ հաշվի առնելով առավել զրկված ժողովուրդների պահանջները և նախապատվությունը տալով նրանց:

«Եթե աղքատների և ճնշվածների բարօրության մասին մտահոգությունը բավարար չլինի, — եզրակացվում է հայտարարության մեջ, — գուցե ճգնաժամի մեր դարի ահագնագույնը, թե աշխարհը կանգնած է լուրջ աղետի ճանապարհի վրա, գործի կը մղի պետական գործիչներին և ժողովուրդներին»:

Զինաթափման հարցի կապակցությամբ խմբագրված հայտարարության մեջ նշվում

է, որ վերջին մեկ տարվա ընթացքում զինաթափման ասպարեզում ոչ միայն զգալի առաջընթաց չի նկատվում, այլև նույնիսկ կան մտահոգիչ երևույթներ (զենքերի առուծախը Մերձավոր Արևելքի երկրներում, ատոմական պայթեցում Հնդկաստանում), և որ մարդկության ապագայի համար լուրջ վտանգ է ներկայացնում սպառազինությունների շարունակվող մրցավազքը: Հայտարարության մեջ այնուհետև բերվում են սպառազինությունների վերաբերյալ մի շարք թվական տվյալներ: Ըստ այդ տվյալների, միայն անցյալ տարի ազգերը 200 միլիարդ դոլլար են ծախսել ռազմական նպատակներով, հսկայական մի գումար, որ առնվազն 10 անգամ ավելի է, քան այն միջազգային օգնությունը, որ ցույց է տրվում թույլ զարգացած երկրներին:

Հայտարարության մեջ կոչ է արվում բոլոր եկեղեցիներին վճռական ընդդիմություն ցույց տալ սպառազինությունների մրցավազքի նկատմամբ, որ փաստորեն մարդկության ինքնասպանությունն է, և պայքարել միջազգային ու հասարակական արդարության, լարվածության մեղմացման համար, որոնք խաղաղության և զինաթափման էական հիմքերն են: Այս իմաստով էլ եկեղեցիներին հրահանգվում է կազմակերպված ջանք գործադրել լարվածության թուլացումը քաջալերելու այնտեղ, ուր թյուրիմացությունները և անձանդի հանդեպ վախը անվստահության և անհամագործակցության գլխավոր գործոններն են հանդիսանում:

Զինաթափման հարցի վերաբերյալ մշակված հայտարարության տեքստի մեջ Սովետական Միության եկեղեցիների ներկայացուցիչների կողմից առաջարկվեց մտցնել նաև հետևյալ պարբերությունը, որը և միաձայնությամբ ընդունվեց ժողովի մասնակիցների կողմից. «Զինաթափման հարցի բարվոք լուծման համար մեծագույն կարեւորություն ունեն Սովետական Միության և ԱՄՆ-ի միջև բանակցությունները: Եկեղեցիները հույս են հայտնում, որ վերոհիշյալ երկու մեծ տերությունները մշտապես կը գիտակցեն իրենց վիթխարի պատասխանատվությունը զինաթափման հարցում, քանի որ նրանց փոխհարաբերությունները ամբողջ աշխարհի խաղաղության համար ունեն մեծ նշանակություն»:

Կիպրոսի հարցի վերաբերյալ հանձնաժողովը խմբագրեց մի այլ հայտարարություն, որի մեջ ցավ է հայտնվում, որ Կիպրոսի սահմանադրական կարգը վերացված է օտարերկրյա ակնհայտ զավթախուժումների հետևանքով, և դա մարդկային արյունահեղության և անլուր տառապանքների

պատճառ է հանդիսացել կղզիում: Հանձնաժողովը հայտարարության մեջ շեշտում է անհրաժեշտությունը՝

ա. վերականգնելու Կիպրոսի Հանրապետությունը որպես սուվերեն պետություն և ստեղծելու մի իրավիճակ, որտեղ կղզու երկու հիմնական համայնքները ի վիճակի լինեն խաղաղ գոյակցելու միմյանց հետ առանց օտարերկրյա զավթախուժումների սպառնալիքի:

բ. Ապահովելու, որ Անվտանգության խորհրդի 1974 թվականի հուլիսի 20-ի և 1974 թվականի օգոստոսի 1-ի որոշումները լիովին իրագործվեն հնարավորին չափ շուտ:

Չիլիի հարցի կապակցությամբ ընդունված բանաձևում նշվում է, որ Չիլիի ներքին գործերին օտարերկրյա միջամտությունը նշանակալիորեն նպաստեց դեմոկրատական կարգով ընտրված օրինական կառավարության տապալմանը, և օտարերկրյա շարունակվող ազդեցությունը ներկայումս մեծապես օգնում է ճնշումների ներկա վիճակի պահպանմանը: Փաստաթղթում այնուհետև բերվում են մի շարք փաստական տվյալներ Չիլիի ներկա կացության վերաբերյալ:

Փաստաթղթի վերջում հանձնաժողովը կոչ է ուղղում Ե. Հ. Խ.-ի անդամ բոլոր եկեղեցիներին՝ օգնության հասնելու Չիլիում տառապող իրենց եղբայրներին և քույրերին՝ հանձնարարելով նրանց դիմել իրենց համար մատչելի ամեն տեսակ գործողությունների, ներառյալ իրենց սեփական կառավարություններին դիմելը, որպեսզի Չիլիում ներկայումս տեղի ունեցածը առավել ծանր հետևանքների չհանգեցնի, և անհապաղ վերականգնվի օրենքի իշխանությունը այդ երկրում:

Եկեղեցիների միջազգային գործերի հանձնաժողովը պատշաճ ուշադրություն նվիրեց նաև ժողովի օրակարգում դրված Երուսաղեմի հարցին՝ այդ մասին ևս ընդունելով համապատասխան մի բանաձև և հանձնարարելով Ե. Հ. Խ.-ի կենտրոնական կոմիտեին իր առաջիկա ժողովում հաստատել այն: Համաձայն այդ բանաձևի՝

ա. Երուսաղեմը համարվում է սուրբ քաղաք երեք միաստվածյան կրոնների (հրեական, քրիստոնեական, մահմեդական) համար, և հետևաբար այս երեք կրոններն էլ պետք է իրենց օրինական քաժիճն ունենան այնտեղ: Բացի այդ, պետք է խուսափել այս երեք կրոններից որևէ մեկի համար Երուսաղեմի կարևորությունը նվազեցնելու ձգտումից: Երուսաղեմ քաղաքի ապագայի նկատմամբ մտահոգությունը հավասարապես վերաբերում է բոլորին:

